

Katedra trestního práva

Posudek na rigorózní práci Mgr. Jiřího Kaprase „Exces krajní nouze a nutné obrany a jeho právní důsledky“

Předložená rigorózní práce obsahuje 136 stran textu a je přehledně a logicky členěna do úvodu, šesti kapitol a závěru. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Okruh použité literatury je poměrně obsáhlý a odpovídá tématu práce. Po formální stránce splňuje předložená rigorózní práce všechny požadavky na ni kladené.

Autor si za téma své práce zvolil problematiku, které se věnoval již ve své diplomové práci a jež upravil a významně rozšířil. Jedná se o problematiku sice tradiční, která je častým tématem kvalifikačních prací, avšak současně jde o problematiku dosti náročnou, která je předmětem odborných i laických diskusí. Z tohoto hlediska je zpracování zvoleného tématu aktuální a žádoucí. Metody odborné a vědecké práce, které autor použil, jsou odpovídající.

Po stručném úvodu, ve kterém autor charakterizuje cíl a zaměření své práce, se nejprve věnuje velmi náročné otázce postavení protiprávnosti v systému zákonných znaků trestného činu, jejíž zodpovězení má klíčový význam pro pochopení místa okolností vylučujících protiprávnost v systému trestního práva. Přisvědčit lze názoru autora, že z hlediska principu zákonnosti a právní jistoty by si výslovnou právní úpravu zasloužily i některé další instituty, jako například lékařský zákrok nebo zadržení přistižené osoby.

Další kapitola práce představuje exkurz do vývoje zkoumaných institutů, ať již z pohledu právní úpravy nebo názorů v odborné literatuře vyslovovaných. Klíčové mezníky právní úpravy a obecné vývojové tendence autor postihuje správně. V této souvislosti se autor věnuje rovněž korelaci ustanovení trestního zákoníku s ústavními normami a mezinárodními dokumenty. Velmi správný je autorův postřeh, že čl. 2 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod striktně vzato nepřipouští úmyslné usmrcení při ochraně majetkových hodnot, zatímco odborná literatura ve výjimečných případech takovou možnost obecně připouští. K uvedenému problému chybí relevantní judikatura. Přisvědčit třeba rovněž závěrům, které autor dovozuje ze srovnání korespondujících institutů v právu správním a občanském.

Jádrem práce jsou následující tři kapitoly, které jsou věnovány vymezení podmínek a mezí nutné obrany a krajní nouze, definování excesu a rozboru možností, které stávající právní úprava skýtá pro jeho posouzení. Výklad a analýza podmínek a mezí zkoumaných institutů je zpracována velmi podrobně a pečlivě. Je otázkou, mohla-li být tato partie stručnější, nicméně je zcela nesporné, že bez přesného určení, jaké jsou ony podmínky a meze daných institutů, by nebylo možno definovat jejich nesplnění či překročení, tedy jejich exces. Autor zde velice dobře a tvůrčím způsobem

pracuje s odbornou literaturou a s judikaturou. Kladně třeba hodnotit, že se autor nevyhýbá ani problematice subjektivní stránky při excesu, které v literatuře ani v judikatuře nebývá věnována větší pozornost, byť jde o otázku, které může mít pro právní posouzení zásadní význam.

Velmi pěkně je zpracován rozbor jednotlivých možností, které stávající právní úprava poskytuje pro právní kvalifikaci jednání obsahujících exces. Autor zde nejprve obecně daný institut charakterizuje, a poté analyzuje jeho aplikaci na excesivní jednání s uvedením jeho předností a nedostatků. Rozbor je proveden velmi pečlivě a podrobně, autor pěkně pracuje s odbornou literaturou a s judikaturou. Stanoviska, která zde vyslovuje, jsou vesměs dostatečně odůvodněná a lze je akceptovat, a to včetně autorových výhrad k některým názorům, které byly v literatuře vysloveny.

Poslední kapitola práce je věnována komparaci české a slovenské právní úpravy. Tato komparace je zajímavá z toho hlediska, že obě úpravy mají společné kořeny a rozcházejí se až v roce 1993, resp. dokonce až v roce 2005 po rekodifikaci trestního práva. Komparace je velmi podrobně a pečlivě zpracovaná, odlišnosti jsou správně vymezeny a autor k nim zaujímá i své vlastní stanovisko, se kterým lze souhlasit.

V závěru své práce autor shrnuje poznatky, názory a závěry, ke kterým ve své práci dospěl. Akceptovat lze názor, že by právní úprava přinejmenším nutné obrany a krajní nouze v jednotlivých právních odvětvích měla být identická.

Celkově lze předloženou práci hodnotit jako zdařilou. Autor prokázal skutečně hlubokou znalost právní úpravy a jejího odrazu v odborné literatuře a v judikatuře. Kladem práce je rovněž pečlivost a systematičnost zpracování analyzované materie, tvůrčí práce s odbornými prameny a schopnost autora výstižně formulovat vlastní stanovisko a vyjádřit vlastní názor na sporné otázky.

Předložená práce po obsahové i po formální stránce splňuje všechny požadavky, které jsou na rigorózní práci kladeny, a tedy je zcela způsobilým podkladem pro obhajobu.

Při ústní obhajobě by autor mohl vyjádřit svůj názor na otázku, ve kterých konkrétních směrech by doporučoval změnit současnou právní úpravu těch institutů, které lze aplikovat v případě excesu krajní nouze nebo nutné obrany.

Doporučuji, aby po úspěšné obhajobě rigorózní práce a po úspěšném složení ústní rigorózní zkoušky byl Mgr. Jiřímu Kaprasovi udělen titul doktora práv.

V Praze dne 27.5.2015

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
konzultant